

100 putnu sugas uzvarētājiem Latvijas 100 gadu jubilejā. Torņu cīņas 2018

AGNIS BUŠS, Torņu cīņu koordinators, agnis@putnidaba.lv

MAREKS KILUPS, daudzkārtējs Torņu cīņu dalībnieks, mk@kartes.lv

Uzvaru diennakts putnu vērošanas sacensībās "Torņu cīņas 2018" ar simboliski novērotām 100 putnu sugām guva komanda "Himantopus himantopus". Šis bija jau ceturtais gads pēc kārtas, kad uzvaru guva tieši šī komanda, šoreiz – no Burtnieku poldera torņa. Sacensību Tautas klasē uzvarēja komanda "Spectatores Avem", četras stundas vērojot putnus Slampes kurgāna platformā Ķemeru nacionālajā parkā. Par interesantāko novērojumu atzīts komandas "Saldus & Co" novērotais kukaiņu piekūns no Sedas putnu torņa. Savukārt par draudzīgāko komandu kļuva "Naktspotni", Kaņiera tornī uzņemot 73 apmeklētājus. Latvijas vides aizsardzības fonda atbalstītajās 15. sacensībās "Torņu cīņas 2018" piedalījās 72 dalībnieki no 19 komandām, kopā novērojot 180 putnu sugas un torņos uzņemot 314 apmeklētājus.

Foto: B. Kaškina

Mareks Kilups (vidū) pasniedz jauno "Karšu izdevniecības Jāņa sēta" izdoto Baltijas ceļu atlantu draudzīgākas komandas "Naktspotni" pārstāvim Edgaram Ledīņam.

Pa labi: Torņu cīņu koordinators Agnis Bušs.

Vai tā ir tikai nejauša sakritība, vai apzināti izspēlēts gājiens, lai paliek neatbildēts, bet Latvijas 100. jubilejas gada Torņu cīņās uzvara tika gūta ar tieši 100 novērotām putnu sugām vienas diennakts laikā no putnu vērošanas torņa. Citādā ziņā 19. un 20. maijā notikušo 15. Torņu cīņu gala iznākums nepārsteidza, jo uzvarētāja komanda nav mainījusies jau četrus gadus pēc kārtas. Šoreiz komanda "Himantopus himantopus" saimniekoja Burtnieku poldera tornī (saimniekoja gan pārnestā, gan tiešā nozīmē, jo komandas kapteinim Andrim Kleperam šis ir viens no dzīvesvietai tuvākajiem torņiem, tāpēc bieži apmeklēts un labi pazīstams). Komandas sastāvā, tāpat kā iepriekšējos gadus, putnus vēroja arī Ilze Bojāre, Ieva Mārdega un Mārcis Tīrums, bet kopumā ko-

manda "Himantopus himantopus" ir jau pieckārtēja Torņu cīņu uzvarētāja. Redzētās 100 putnu sugas ir par 21 vairāk nekā torņa vidējais rādītājs (79). Saskaņā ar sacensību noteikumiem, par pieredzējušo klases uzvarētāju tiek atzīta komanda, kas novēro vairāk sugu, salīdzinot ar attiecīgā torņa vidējo rezultātu.

Otro vietu ieguva komanda "Zaļknābji" (Dāvis Ūlands, Mārtiņš Zilgalvis, Mārtiņš Platacis, Marks Lotārs Pupiņš), Engures ezera Ziemeļu tornī novērojot 86 putnu sugas jeb par 15 sugām vairāk nekā torņa vidējais rādītājs (71), bet trešo – komanda "M-ērgļi" (Jānis Ķuze, Māris Strazds, Viesturs Vintulis) pilnīgi jaunajā Sātiņu tornī. Tā kā Sātiņu tornis sacensībās tika iekļauts pirmo reizi, tad vidējā rādītāja aprēķināša-

mai izmantoti visi iepriekšējo sacensību rezultāti no visiem torņiem, un šogad šis rādītājs bija 76, bet "M-ērgļi" šeit novēroja 90 sugas jeb par 14 vairāk. Jāpiebilst, ka komanda šogad startēja trīs vīru sastāvā, bet pirmo sacensību daļu pat tikai divatā, kas noteikti ietekmēja šīs komandas galarezultātu.

Sacensību Tautas klasē, kurā startē mazāk pieredzējuši putnu vērotāji un vēro putnus četras stundas, uzvarēja komanda "Spectatores Avem" (Raimonds Šimanis, Vita Šimane, Andris Grīnbergs), vērojot putnus Ķemeru nacionālā parka Slampes kurgāna platformā. Jau tradicionāli galvenā balva Tautas klases uzvarētājiem ir īpaša putnu vērošanas un mācīšanās ekskursija.

Par interesantāko novērojumu šogad atzīts komandas "Saldus & Co" (Jānis Jansons, Māris Jaunzemis, Ainars Mankus, Sandris Rabkevičs) novērotais kukaiņu piekūns *Falco vespertinus*, kas redzēts no Sedas putnu torņa. Lai arī kukaiņu piekūns ir regulārs caurceļotājs, tomēr retāk tiek sastapts pavasara migrācijas sezonā. Jāatzīst, ka sacensību dalībniekiem šogad nepaveicās ar sevišķi retu sugu putnu novērošanu. Šis nominācijas uzvarētāju komanda ieguva ar vebkameru aprīkotu svīres būri citu interesantu novērojumu dokumentēšanai, kā arī Lietuvas ornitologa Vitauta Juša grāmatu "Ventes ragas". Savukārt par draudzīgāko komandu kļuva "Naktspotni", Kaņiera tornī uzņemot

73 apmeklētājus. Šis Rīgai samērā tuvais, ērti sasniedzamais un putnu ziņā atraktīvais tornis tradicionāli ir Torņu cīņu viesu iecienītākais. Balvā komanda saņēma jauno “Karšu izdevniecības Jāņa sēta” izdoto Baltijas ceļu atlantu, kā palīgu putnu vērošanas sacensību apmeklēšanai Lietuvā un Igaunijā.

Kopumā Latvijas vides aizsardzības fonda atbalstītajās 15. sacensībās “Torņu cīņas 2018” piedalījās 72 dalībnieki no 19 komandām, kopā novērojot 180 putnu sugas un torņos uzņemot 314 apmeklētājus. Šā gada komandu skaits ir Torņu cīņu rekords. Lielā komandu skaita dēļ Torņu cīņās tika iesaistīti vairāki jauni torņi, tostarp divi arī pieredzējušo putnu vērotāju klasē. Vēl viens vēsturisks notikums – sacensības ieguva starptautisku skanējumu, jo tajās pirmo reizi piedalījās komanda no Krievijas.

Arī šogad uzvarētāji balvā saņēma Latvijā īpaši darinātas porcelāna krūzītes ar Māra Strazda zīmējumu – 2018. gada putnu – pļavu tilbīti *Tringa totanus*. Papildu balvu nodrošināja “Motacilla” – grāmatu “A Field Guide to Monitoring Nests”, kas būs vērtīgs palīglīdzeklis putnu uzskaitēs.

Tāpat kā iepriekšējos gadus, arī šogad Torņu cīņas bija nozīmīgākā aktīvo putnu vērotāju ikgadējā tikšanās, par ko īpašs paldies viesmīļajiem sacensību izlozes un noslē-

guma pasākumu mājiniekiem “3 pavāru restorānam”. Tāpat diennakts putnu vērošanas sacensības “Torņu cīņas 2018” nebūtu varējušas notikt bez pārējiem atbalstītājiem, kuri šogad bija: Latvijas vides aizsardzības fonds, “Karšu izdevniecība Jāņa sēta”, “Motacilla”, “Swarovski Optik”, Māris Strazds, iGoTerra.com, *Sunbird Apps*, *Dodies.lv* un Dabas aizsardzības pārvalde.

Torņu cīņu dalībnieks Māris Jaunzemis katru gadu apkopo statistiku par sacensību rezultātiem gan torņu, gan komandu, gan dalībnieku dalījumā. Divos pieredzējušo putnu vērotāju klases torņos šogad tika laboti torņu rekordi. Viens no iemesliem noteikti bija samērā labie laikapstākļi, kas lutināja komandas (vairākas no tām noslēguma pasākumā gan sūdzējās par stipro vēju, kas licis uzvilkt visas līdzī paņemtās drēbes un traucējis saklausīt putnu balsis, tomēr kopumā laiks bija labāks par “ilggadējo vidējo”). Jauna augstākā sasniegtā sugu skaita robeža tagad ir uzstādīta uzvarētāju tornī Burtnieku polderī (100), kā arī Engures ezera ziemeļu tornī (86), un, protams, pirmrekordi uzstādīti abos jaunajos torņos – Sātiņos (90) un Mērsraga pļavā (47). Vērts pieminēt, ka Mērsraga pļavas tornis, kura rezultāts, visticamāk, ir samērā zems, būs ļoti iekārojams nākamās sezonas sacensību izlozē, jo dos labu iespēju cīnīties par uzvaru. Kā jau ik gadu, arī šogad torņos tika konstatētas iepriekš tajos nesastaptas

putnu sugas. Piemēram, uzvarētāju komandai Burtnieka poldera tornī tādas bija veselas 13: lielā gaura, purva piekūns, dumbrcālis, sloka, mājas balodis, melnā dzilna, vidējais dzenis, dziedātājstrazds, sila strazds, purva ļauķis, krūmu ļauķis, iedzeltenais ļauķis un dižknābis.

Apkopojot visu Torņu cīņu rezultātus, Māris Jaunzemis ir izveidojis arī savdabīgu produktīvāko dalībnieku reitingu, kura pirmās divas vietas pēc šā gada sacensībām joprojām daļa komandas “M-ērgļi” dalībnieki Jānis Ķuze un Māris Strazds, kuri līdz šim vienmēr startējuši kopā. Savukārt, summējot katru dalībnieka vēsturiski iespēto komandas, var noteikt arī komandu reitingu, un pēc tā trīs favorītu komandas, jau skatoties uz nākamā gada Torņu cīņām, ir “M-ērgļi”, “Himantopus himantopus” un “Himantopus fārmklubs”. Vai pārējām komandām 2019. gadā izdosies pierādīt, ka šāda statistika ne vienmēr ir derīga prognozēm, varēsim pārliecināties pēc gada!

Savu atsauksmi par torņiem (gan kartē esošajiem, gan vēl neiekļautajiem) un tajos novērotajām putnu sugām sūti uz e-pastu putni@lob.lv. Akcijas mērķis ir apzināt 100 torņus un līdzīgas konstrukcijas, kas būtu izmantojamas putnu vērošanai. Šobrīd vietnē www.tornucinas.lv (sadaļā karte) jau ir apkopota informācija par vairāk nekā 50 torņiem.

Nākamās Torņu cīņas notiks 2019. gada 18.–19. maijā. Taču visu šo gadu putnu vērotāji var piedalīties akcijā “100 putnu torņi Latvijas simtgadei”, kuras ietvaros Latvijas Ornitoloģijas biedrība aicina ziņot par putnu vērošanas torņiem, skatu torņiem un platformām, kā arī citām līdzīgām konstrukcijām visā Latvijā.

Summary

Birdwatching event of the year “Torņu cīņas 2018” /Agnis Bušs, Mareks Kilups/

The 15th birdwatching competition “Torņu cīņas 2018” (“Battle of Towers 2018”) take place 19–20 May at several birdwatching towers around Latvia. Team “Himantopus himantopus” won the competition and this was their 5th win (4th in a row). They observed 100 bird species from the bird watching tower near Burtnieki Lake (Burtnieki polder) which was 21 species better than the previous year average result (the winner is the team with the most improved average result). The prize for the best observation was taken by team “Saldus & Co” with a Red-footed Falcon (*Falco vespertinus*) seen from the tower at Seda bog. 19 teams with 72 competitors participated in this year’s “battle”, which is a new record.